WOHL LEGACY
Empowering Communities.
Transforming Lives.

Covenant & Conversation yazılarına yönelik cömert sponsorlukları için **Wohl Legacy**'ye teşekkürlerimizle

Tüm Halkların En Küçüğü

Vaethanan 5781

Bu haftaki *peraşa*nın içine göze çarpmayacak şekilde kısa bir cümleyle gömülmüş, ama patlayıcı potansiyele sahip bir ifade, hem Yahudi tarihinin hem de şimdiki Yahudi görevinin doğası hakkında yeniden düşünmemize yol açmaktadır.

Moşe, yeni nesle, Mısır'dan çıkmış olan neslin çocuklarına, mirasçıları oldukları olağanüstü hikâyeyi hatırlatmaktaydı:

> Böylesi büyük bir şey olmuş ya da bir benzeri duyulmuş mu? [Diğer herhangi bir] halk, senin duyduğun gibi, Tanrı'nın ateşin içinden konuşan Sesi'ni duyup hayatta kalmış mı? Ya da herhangi bir tanrı – Tanrı'nız *A-Şem*'in Mısır'da senin gözlerinin önünde sizin için tüm yaptıklarına benzer şekilde – gelip bir ulusu [başka bir] ulusun içinden sınavlarla, işaretlerle, harikalarla, savaşla, kuvvetli bir elle, uzanmış bir kolla ve dehşet salan büyük eylemlerle [çıkararak] kendisine almak üzere mucizeler göstermiş mi? (Devarim 4:32-34)

Bene-Yisrael henüz Yarden Nehri'ni geçmemişlerdi. Kendi ülkelerinde egemen bir ulus olarak yaşamlarına henüz başlamamışlardı. Yine de Moşe, yalnızca peygamberlikten kaynaklanabilecek bir kesinlikle, onların diğer hiçbir halka benzemediğinden emindir. Onların başına gelen olaylar benzersizdir. Yisrael, büyüklüğe davet edilen bir ulustu ve öyle olmaya devam etmektedir.

Moşe onlara Tanrı'nın Sinay Dağı'ndaki müthiş açığa çıkışını hatırlatır. Onlara On Emir'i tekrarlar. Yahudi inancını özetleyen ifadelerin en ünlüsünü söyler onlara: "Dinle, Yisrael: *A-Şem*, Tanrı'mızdır, *A-Şem* 'bir'dir" (Devarim 6:4). Tüm emirlerin en görkemlisini verir: "Tanrı'n *A-Şem*'i tüm kalbinle, tüm canınla ve tüm kuvvetinle sev" (Devarim 6:5). İki kez, halka, bu sözleri çocuklarına öğretmelerini tembihler. Onlara bir ulus olarak ebedi görev bildirimini verir: "Çünkü sen Tanrı'n *A-Şem* için kutsal bir halksın. Tanrı'n *A-Şem*, toprağın üzerindeki tüm halkların içinden, O'nun halkı, özel hazinesi olman için seni seçti." (Devarim 7:6)

Sonra Moşe şunu söyler:

> *A-Şem*'in size bağlanıp sizi seçmesi[nin sebebi], tüm halklardan kalabalık olmanız değil; zira siz, tüm halkların [sayıca] en küçüğüsünüz. (Devarim 7:7)

Tüm halkların en küçüğü mü? Bereşit'teki, Avraam'ın çocuklarının kalabalık, sayılamayacak kadar, göklerdeki yıldızlar, toprağın tozu ve deniz kıyısındaki kum taneleri kadar çok olacağına dair tüm o vaatlere ne olmuştur? Ya Moşe'nin Devarim kitabının başındaki kendi sözleri? "Tanrı'nız *A-Şem* sizi çoğalttı ve işte bugün göklerin yıldızları kadar çoksunuz" (Devarim 1:10)?

Bunun basit cevabı şöyledir: Bene-Yisrael gerçekten de *bir zamanlar olduklarına kıyasla* kalabalıktırlar. Bizzat Moşe bunu gelecek haftaki *peraşa*da bu şekilde ifade etmektedir: "Yetmiş kişiyle inmişlerdi ataların Mısır'a. Ama şimdi, Tanrı'n *A-Şem* seni göklerin yıldızları kadar kalabalık hale getirdi" (Devarim 10:22). Bir zamanlar tek bir aileydiler, Avraam, Sara ve onların torunları; şimdi ise on iki kabileden oluşan bir ulus haline gelmişlerdir.

Ancak – ve Moşe'nin burada vurgulamak istediği nokta da budur – diğer uluslarla karşılaştırıldıklarında hâlâ küçüktürler. "Tanrı'n *A-Şem* seni, miras edinmek üzere gelmekte olduğun Ülke'ye getireceği zaman, çok sayıda ulus – *senden kalabalık ve güçlü olan* yedi ulus: Hiti, Girgaşi, Emori, Kenaani, Perizi, Hivi ve Yevusi – önünden dökülüp gidecek" (Devarim 7:1). Başka bir deyişle, konu sadece Bene-Yisrael'in antik dünyanın büyük imparatorluklarından daha küçük olması değildir. Bölgedeki diğer uluslardan bile daha küçüktürler. Başta olduklarına kıyasla katlanarak artmışlardır, ama komşularına nazaran minik bir halk olarak kalmışlardır.

Moşe sonra onlara bunun ne demek olduğunu anlatmaktadır:

> Belki içinden "*Bu uluslar benden kalabalık.* Onları sürmeyi nasıl başaracağım?" diyorsundur. Ama korkma onlardan! Tanrı'n *A-Şem*'in Paro'ya ve tüm Mısır'a yaptıklarını iyice hatırla. (Devarim 7:17-18)

Yisrael'in en az nüfuslu halk olmasının, bir ulus olarak varlığının tam kalbine kadar uzanan bir sebebi vardır. Bir halkın, *büyük olmak için kalabalık olmak zorunda olmadığını* tüm dünyaya göstereceklerdi. Düşmanlarını mağlup etmek için kalabalık olmaları şart değildir. Yisrael'in benzersiz tarihi, Peygamber Zeharya'nın sözleriyle (4:6) "Ne yiğitlikle ne de güçle – ancak Ruhumla" şeklinde ifade edilen ilkeyi ortaya koyacaktır.

Kendi içinde de, Yisrael, kendisinden daha büyük bir şeye tanık olacaktı. Eski Marksist filozof Nicolay Berdyaev'in ifade ettiği gibi:

> Tarihin materyalist yorumunun, gençliğimde onu halkların kaderlerine uygulamak suretiyle doğrulama girişiminde bulunduğum zaman, kaderin materyalistik bir bakış açısıyla mutlak surette açıklanamaz göründüğü Yahudiler söz konusu olduğunda nasıl da çöktüğünü hatırlıyorum… Yahudilerin varlıklarını sürdürmeleri, bu halkın hayatının özel bir ön-tayin ile idare edildiğini, tarihin materyalist yorumu tarafından açımlanan adaptasyon süreçlerini aştığını ortaya koyan gizemli ve harika bir olgudur. Yahudilerin varlıklarını sürdürmeleri, yıkıma direnmeleri, mutlak surette tuhaf koşullar altında dayanıklılıkları ve tarihte oynadıkları mukadder rol: tüm bunlar, onların kaderinin özel ve gizemli temellerine işaret etmektedir.[1]

Moşe'nin sözleri, Yahudi kimliği için muazzam gerektirmelere sahiptir. Bu yılın *Covenant & Conversation* yazıları boyunca ima edilen önerme, Yahudilerin, sayılarını kat kat aşan bir etki sahibi oldukları, çünkü bize, *birer lider olma*, sorumluluk alma, katkıda bulunma, başkalarının yaşamlarında bir fark yaratma, Tanrısal Mevcudiyeti dünyanın içine getirme çağrısında bulunulduğu önermesidir. Tam da küçük olduğumuz için her birimiz büyüklüğe davet edilmekteyiz.

Büyük İbrani yazar Ş. Y. Agnon, yastaki bir kişinin söylediği Kadiş'e eşlik edecek bir dua oluşturmuştu. Bene-Yisrael'in, diğer uluslara kıyasla her zaman sayıca az olduklarına işaret etti. Sonra, bir hükümdar büyük bir nüfus üzerinde hüküm sürdüğü zaman, insanların bir birey öldüğünde bunu fark etmediklerini, çünkü onun yerini alacak çok kişi olduğunu söyledi. "Ama bizim Kral'ımız, Kralların Kralı, Kutsal Olan, Mübarek'tir O… bizi büyük bir ulus olduğumuz için seçmedi, zira biz en küçük uluslardan biriyiz. Nüfusumuz azdır ve O'nun bize duyduğu sevgi sayesinde, her birimiz, O'nun gözünde bütün bir ordudur. Bizim için çok fazla yedek askeri yoktur. Birimiz eksik olduğu zaman, Gökler esirgesin, Kral'ın kuvvetleri azalır, bunun sonucunda, sözün gelişi, O'nun krallığı zayıflar. Ordularından biri gitmiştir ve O'nun büyüklüğü azalmıştır. Bu nedenle, bir Yahudi öldüğü zaman Kadiş söylemek bizim geleneğimizdir."[2]

Margaret Mead bir keresinde şöyle demişti: "Düşünceli, adanmış vatandaşlardan oluşan bir grubun dünyayı değiştirebileceğinden asla şüphe etme. Gerçek şu ki, ezelden beri

---

[1] Nicolay Berdyaev, *The Meaning of History*, Transaction Publishers, 2005, 86.

[2] Leon Wieseltier, *Kaddish*, London: Picador, 1998, 22-23 kaynağında alıntılanmıştır.

dünyayı değiştirmiş olan tek şey budur." Gandhi şöyle demişti: "Görevlerine yönelik dindirilemez bir inançla ateşlenmiş kararlı ruhlardan oluşan küçük bir grup, tarihin akışını değiştirebilir."[3] Yahudiler olarak inancımız bu olmalıdır. **Tüm halkların sayıca en küçüğü olabiliriz, ama Tanrı'nın çağrısına kulak verdiğimiz zaman, geçmişte birçok kez kanıtlanmış olduğu üzere, dünyayı onarma ve dönüştürme kabiliyetine sahibizdir.**

ŞABAT SOFRASI
İÇIN SORULAR

1. Dünyaya nazaran bu kadar minik bir halk iken, olumlu bir etkide bulunmamız nasıl mümkün olabilir?
2. Dünya nüfusunun daha büyük bir oranını teşkil etmenin Yahudi halkına yarar sağlayacağını mı düşünüyorsunuz, yoksa sizce azınlık bir grup olarak kalmak daha mı önemli?
3. Rabi Sacks'ın, her birimizin büyüklüğe davet edildiği şeklindeki sözlerine dayanarak, siz nasıl davranacaksınız?

© Rabbi Sacks • All rights reserved • Rabbi Sacks'ın Ofisi Covenant and Conversation Trust tarafından desteklenmektedir

[3] Harijan, 19 Kasım 1938.